

Ida Hara & Aarni Somerharju

Lastenkodista tuettuun asumiseen

Lastenkodeista tuettuun asumiseen itsenäistyvien
nuorten tuki

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

7.5.2022

Tekijä	Ida Hara & Aarni Somerharju
Otsikko	Lastenkodista tuettuun asumiseen
Sivumäärä	29 sivua + 2 liitettä
Aika	7.5.2022
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Ulla Saukkonen Lehtori Saira Nevanen
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan millaista tukea lastensuojelun sijaishuollosta tuettuun asumiseen siirtyvät ja siirtyneet nuoret saavat Sinivida Oy:lta, ja onko tällä hetkellä saatava tuki tuetussa asumisessa riittävää itsenäistymisen kannalta. Tutkimme lastenkodista tuettuun asumiseen siirtyneiden nuorten kanssa työskentelevien ohjaajien kokemuksia ja kehittämisen kohteita, lastenkodista tuettuun asumiseen itsenäistymisestä sekä palveluiden riittävydestä. Oleellisimpana tutkimuskysymyksenämme on ”Minkälaista tukea lastensuojelun sijaishuollosta tuettuun asumisyksikköön muuttaneet nuoret saavat, ja mitä kehitettävää siinä olisi?”</p> <p>Opinnäytetyömme työelämäyhteytenä toimii tukiasumispalveluita tarjoava Sinivida Oy. Sinivida Oy on sosiaalihuollon yksityinen palveluntuottaja, joka tarjoaa kriisi- ja tukiasumista asunnottomille, asunnottomuuden uhan alla oleville sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Opinnäytetyössämme haastattelemme Sinivida Oy:n työntekijöitä, saadaksemme kokonaisvaltaisen kuvan nuorten tuesta tuetussa asumisyksikössä.</p> <p>Opinnäytetyö toteutetaan tutkielmatyyppisenä opinnäytetyönä, ja sen menetelmänä on haastattelututkimus. Opinnäytetyö noudattaa haastattelututkimuksen periaatteita sekä tutkimuseettisiä periaatteita. Tiedonhankinnallisena metodina käytämme olemassa olevaa kirjallisuutta, aiempia tutkimuksia, mielipidekirjoituksia sekä sosiaalialan ammattilaisten haastatteluja.</p> <p>Tutkimuksesta vastaa Sinivida Oy:lla sijaisena työskentelevä, Metropolian opiskelija Ida Hara, sekä lastensuojelun sijaishuollossa työskentelevä, Metropolian opiskelija Aarni Somerharju.</p>	
Avainsanat	Itsenäistyminen, sijaishuolto, jälkihuolto, tuettu asuminen

Author	Ida Hara & Aarni Somerharju
Title	From child protection housing to supported housing
Number of Pages	29 pages + 2 appendices
Date	7.5.2022
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Degree Programme in Social Services
Instructors	Lecturer Ulla Saukkonen Lecturer Saila Nevanen
<p>The aim of this thesis is to research what kind of support do young people who moved from child protection to housing support get. We are researching if Sinivida's services are sufficient for these young people in the perspective of their nationhood. The aim of the interview is to research the social counselors' experiences of the housing support services and is there any development areas related to the support services. The main question of the research is "What kind of support do young people moving from child protection to housing support get and is there a need to develop the support services?".</p> <p>Our work life partner in this thesis is Sinivida Oy, a private social welfare company which offers housing support services for people who are rehabilitating from mental health disorders and/or substance abuse. Sinivida's services are also addressed for people who are under the prospect of being homeless or are homeless. For this thesis' research we are interviewing five Sinivida's social counselors to get a comprehensive impression of the housing support services provided for people moving from child protection.</p> <p>Our thesis is implemented as a treatise thesis and the method of this thesis is an interview survey. This thesis follows the principles of an interview survey and research ethics. As a data acquisition method, we are using existing literature, previous research and the results of the social counselors' interview.</p> <p>This thesis and its research were implemented by Ida Hara, Sinivida's employee and Metropolia University's student and Aarni Somerharju an employee in child protection and Metropolia University's student.</p>	
Keywords	Nationhood, child protection services, support housing services

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuoruus lastensuojelun sijaishuollossa	2
2.1	Sijaishuolto	4
2.2	Lapsen sijoittaminen ja elämä lastenkodissa	4
3	Jälkihuolto	6
4	Itsenäistyminen ja sen tuomat haasteet	8
4.1	Elämänhallinnalliset haasteet	9
4.2	Taloudelliset haasteet	10
5	Tuettu asuminen	11
5.1	Itsenäistynyt nuori tuetussa asumisessa	13
5.2	Monialainen yhteistyö osana tukiasumispalveluita	14
6	Tutkimusetiikka	16
7	Haastattelun toteutus ja analyysimenetelmä	18
7.1	Haastattelun toteutus	18
7.2	Analyysimenetelmä	19
8	Haastattelun aineisto	19
8.1	Sinividan palvelujen sisältö ja riittävyys	20
8.2	Tuen tarpeet tuetussa asumisessa sekä viranomaisyhteistyö	20
9	Tutkimuksen tulokset	22
10	Johtopäätökset	23
11	Pohdinta	24
	Lähteet	26
	Haastattelukysymykset (Liite 1)	1
	Tutkimuslupa (Liite 2)	2

1 Johdanto

Helsingillä vuonna 2020 lastensuojelun 0–20-vuotiaiden asiakkaiden kokonaismäärä avo- sekä sijaishuollossa on ollut 6601 asiakasta. Näistä sijoitettuja nuoria on ollut tuolloin 1857 henkilöä. Jälkihuollossa olevia henkilöitä kokonaismäärästä oli tuolloin 851. (Kuusikko-työryhmä 2021: 28.) Tästä tilastosta käy ilmi, että lastensuojelun sijaishuolto pelkästään Helsingin kaupungilla, on melko iso ryhmä nuoria, joille kaikille täytyy tarjota sosiaalihuollon palveluita. Miten Helsingin kaupunki siis pystyy vastaamaan näiden nuorten tarpeeseen, kun moni tukea tarvitseva nuori itsenäistyy samanaikaisesti, kun sijaishuolto päättyy 18-vuotta täytettyä? Millaista tukea lastenkodeista tuettuun asumiseen itsenäistyvät nuoret saavat, ja mitä kehitettävää siinä olisi? Näihin kysymyksiin muun muassa haemme vastauksia opinnäytetyössämme.

Tässä opinnäytetyössä tutkimme mitä tukea lastensuojelun jälkihuollon kautta tuettuun asumiseen siirtyneet nuoret saavat tällä hetkellä Sinivida Oy:ltä. Tutkimme haastattelulla lastenkodeista tuettuun asumiseen siirtyvien nuorten kanssa tukiasumispalvelussa työskentelevien sosiaaliohjaajien kokemuksia ja kehittämisen kohteita tästä siirtymävaiheesta, sekä palveluiden riittävydestä. Oleellisimpana tutkimuskysymyksenämme on ”Minkälaista tukea lastenkodeista tuettuun asumisyksikköön muuttaneet nuoret saavat, ja mitä kehitettävää siinä olisi?”. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, tarvitseeko lastensuojelun piiristä tuettuun asumiseen muuttavat nuoret erityisempää tukea kuin tavanomaisista kotioloista tuettuun asumiseen muuttavat nuoret.

Opinnäytetyömme toteutetaan tutkielmatyyppisenä eli kvalitatiivisena opinnäytetyönä haastattelukysymysten avulla. Haastattelun vastausten myötä palveluntuottajat voivat saada hyödyllistä palautetta tekemästään työstä, sekä niiden pohjalta mahdollisesti kehittää palveluitaan enemmän asiakkaiden tarpeita vastaaviksi. Hyödynnämme opinnäytetyössämme aiempaa tutkimustietoa, kirjallisuutta sekä kirjoituksia, jotka tukevat opinnäytetyömme aihetta. Tutkimustyötä aiheen ympärillä on tehty laajasti eri osa-alueista. Opinnäytetyömme palvelee lastensuojelun, sekä jälkihuollon asiakkaita sekä ammattilaisia siten, että tarkoituksemme on tuottaa niin nuorille, kun ammattilaisillekin ajankohdasta tietoa, jota työssä ja elämässä voi hyödyntää jatkossa.

Opinnäytetyömme työelämäyhteytenä toimiva tukiasumispalveluita tarjoava Sinivida Oy, on sosiaalihuollon yksityinen palveluntuottaja, joka tarjoaa kriisi- ja tukiasumista

asunnottomille, asunnottomuuden uhan alla oleville sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Palvelut ovat tarkoitettu kaiken ikäisille aikuisille. Sinivida tarjoaa tuetun asumisen palveluita joko asiakkaan omaan kotiin tai Sinividan järjestämiin tukiasuntoihin pääkaupunkiseudulla. Opinnäytetyössämme keskitymme Sinividan tukiasumispalveluihin. Asiakkaat siirtyvät Sinividalta asiakkaan oman sosiaalityöntekijän kautta ja asunto järjestetään asiakkaan tarpeet yksilöllisesti huomioiden. Työskentelyllä pyritään palveluohjauksellisin menetelmin lisäämään asiakkaan itsenäistä pärjäämistä ja arjenhallintataitoja sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Sinividan tuki on vuorovaikutuksellista ja tavoitteellista työskentelyä itsenäiseen elämään tukemisessa. (Medivida Hoiva Oy 2022.)

Opinnäytetyöstä vastaa Sinividalla sijaisena työskentelevä, Metropolian opiskelija Ida Hara, sekä lastenkodissa viisi vuotta työskennellyt, Metropolian opiskelija Aarni Somerharju.

2 Nuoruus lastensuojelun sijaishuollossa

Tässä kappaleessa käymme läpi nuoruutta elämänvaiheena, sekä nuoruutta lastenkodissa. Nuoruus elämänvaiheena on hyvin oleellinen osa opinnäytetyötämme, sillä kaikki lastenkodeissa asuvat nuoret ovat joko lapsia tai nuoria. Myöskin lastenkodeista juuri itsenäistyneet henkilöt lasketaan nuoruuden piiriin, sillä nuoruus mielletään ajanjaksona ihmisen elämässä ikien 12–22 välille. (Aalberg & Siimes 2007: 15.)

Terve ja tasapainoinen lapsuus ja nuoruus ovat vilkasta kehityksen ja muutoksen aikaa ihmisen elämässä. Nuoruus on vilkas psykologinen kehitysvaihe, jolloin etenkin varhaisnuoruudessa ihmisen tunne-elämässä sekä persoonassa tapahtuu paljon muutoksia. Nuoruus ihmisen elämässä voikin olla siis hyvin kapinoivaa ja tunneskaalaltaan vaihtelevaa aikaa. Tänä aikana onkin siis hyvin tärkeää turvata nuorelle tasapainoinen arki, jossa kasvaa rauhassa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2022.) Tasapainoinen lapsuus ja nuoruus koostuvat turvallisista ihmissuhteista ja kasvuympäristöstä. Lapsuuden ja nuoruuden aikana rakennetaan aikuisiän hyvinvoinnin perusta. Tästä syystä onkin erityisen tärkeää, että lapsille ja nuorille annetaan turvallinen ja tasapainoinen ympäristö kehittyä ja kasvaa, jotta voidaan ennaltaehkäistä esimerkiksi aikuisiän mielenterveysongelmia. (Suomen Mielenterveys ry 2022.) Lapsuuden ja nuoruuden elinolosuhteet vaikuttavat läpi elämän jokaisella yksilöllä. Kehitysympäristöissä, joissa lapset ja nuoret arkeaan elävät, ovat suuressa merkityksessä hyvinvoinnin- ja terveyserojen

tasaajana, tai lisääjänä. Nuorten perhetausta on vahvasti yhteydessä nuorten psyykkiin voimavaroihin. Esimerkiksi ydinperheessä asuminen, vanhempien sosioekonomiinen asema sekä koulutus ja parempi toimeentulo, ovat suojaavia tekijöitä nuorten mielen hyvinvoinnissa. Perheessä tapahtuvat isot muutokset, kuten vanhemman kuolema, sairastuminen tai taloudellisen tilanteen heikkeneminen, voivat olla huomattavia heikentäviä tekijöitä nuoren hyvinvoinnissa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019.) Esimerkiksi muutto lastenkotiin nuorena, voi olla järkyttävä ja tulevaisuuden mielen hyvinvointiin vaikuttava kokemus. 1960–1970 luvuilla sijoitetut lapset muun muassa kertovat myöhemmin aikuisiällä sijoituksen olleen järkyttävä kokemus, kun muutto lastenkotiin tarkoitti tutun ympäristön ja lähipiirin vaihtumista, mahdollisesti jopa eri kaupunkiin. (Aitokallio 2014: 33.)

Tasapainoinen nuoruus pitää sisällään monenlaista hyvinvointia. Hyvinvointi koostuu osatekijöistä, jotka voidaan jakaa terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin, eli elämänlaatuun. Hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä on useita ja väestöryhmien välisiä eroja on havaittu kaikilla hyvinvoinnin osa-alueilla. Huono-osaisuuden ja pahoinvoinnin on havaittu kasaantuvan usein tiettyihin väestöryhmiin. Tulotaso, koulustausta sekä ammatti ovat selvästi yhteydessä hyvinvointiin. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus sekä sosiaalinen pääoma. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020.) Nuoruudessa hyvinvointia tukeva osa-alue on myös osallisuuden tunne. Osallisuuden tukeminen auttaa turvaamaan yksilön sopeutumista yhteisöihin ja yhteiskuntaan, jonka avulla voidaan turvata yhteiskunnan toimivuutta ja häiriötöntä toimintaa. (Nivala & Ryyänen 2019: 63.) Osallisuuden kokeminen sekä tunne kuuluvansa johonkin on tärkeää jokaiselle yksilölle, ja ilman osallisuuden tunnetta, voi yksilölle olla hankalaa olla yhteiskunnan jäsen. Jos yksilö ei kuulu mihinkään yhteisöön yhteiskunnassa, voi riskejä sosiaalisille ongelmille syntyä. Yhteisöihin kuuluminen voidaankin mieltää ihmisen perustarpeena. (Gothoni, Hyväri, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016: 15.) Tämän takia myös lastenkodeissa pyritään tukemaan nuoren hyvinvointia, osallistamalla nuoria. Lastenkodit osallistavat lapsia arjessa muun muassa tarjoamalla mahdollisuuden lapselle osallistua itseään koskevien asioiden käsittelyyn ja osaston yhteisiin toimintoihin ja niiden suunnitteluun. Lastenkodeissa myös järjestetään lasten kokouksia säännöllisesti. Lastenkodin nuoren osallisuus asiakasprosessissaan toteutuu käytännössä hoito- ja kasvatussuunnitelman laadinnassa, jossa sekä lapsi että huoltaja ovat mukana. Asiakasprosessin lopussa suunnitelmaan kirjataan lapsen ja vanhemman mielipiteet toteutuneesta hoidosta. Lisäksi lapsen

mielipide sisällytetään kuukausittaiseen arviointiin. (Helsingin kaupunki 2019.) Lastenkodeissa arki muodostuu samoista asioista, kun perinteisessäkin kodissa. Tyypillisiä arjen muodostajia lastenkodeissa ovat päivärytmi, harrastukset, lasten palaverit sekä kotiillat. Normaalin arjen lisäksi lastenkodeissa on läsnä myös omia erityisalueita, jotka määrittävät sijoituspaikan mukaan. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

2.1 Sijaishuolto

Lastensuojelun yhteydessä sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai väliaikais määräykseen perustuen sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijoituksen muoto määritellään katsomalla, mikä sijoitusmuoto palvelee lapsen tilannetta parhaiten. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.) Kodin ulkopuolelle sijoitus on aina lastensuojelun viimeinen keino turvata lapsen kasvu ja kehitys, mutta sillä väistämättäkin voi olla myös kielteisiä vaikutuksia nuoren kehitykseen. Huostaanotto yksinkertaisimmillaan tarkoittaa sitä, että päävastuu lapsen hoidosta ja kehityksestä siirtyy huoltajalta viranomaisille. Sosiaalihuollon vastaavalla toimielimellä on velvollisuus ottaa lapsi huostaan ja järjestää hänelle sijaishuoltoa, jos lapsen oikeuksia tai turvallisuutta rikotaan räikeästi. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, tai että lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihkeitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla vastaavalla tavalla. Kun siis lapsi joudutaan sijoittamaan, on ensimmäisenä mietittävä lapselle sopiva sijoitusmuoto. Tällaisia ovat esimerkiksi lastenkoti, ammatillinen perhekoti, perhehoito tai muu lapsen tarpeisiin sopiva hoito. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

2.2 Lapsen sijoittaminen ja elämä lastenkodissa

Mikäli lapsi ei ole turvassa kotonaan taikka turvassa itseltään, eikä tilanteeseen voida vaikuttaa muilla keinoilla, lapsen hoito, kasvatusta ja kehitys turvataan sijaishuollon avulla. Lapsen sijoittaminen ei kuitenkaan tarkoita välttämättä huostaanottoa. (Lastensuojelu.info 2022.) Lastenkotiin sijoittaessa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee sijoituksen ja valitsee sijaishuoltopaikan. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Lapsi voidaan sijoittaa ensin lyhytaikaisesti vastaanottokotiin arviointijaksolle, jossa vastaanottokodin henkilökunta sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä arvioi, mikä sijoituspaikka palvelisi lapsen tarpeita parhaiten. (Helsingin kaupunki 2022.) Vastaanottokodin tehtävänä on selvittää ja arvioida lastensuojelun tarpeessa olevan lapsen sekä

hänen perheensä elämäntilannetta. Sijoitukset vastaanottokodissa kestävät normaali-
lissa tapauksessa maksimissaan puoli vuotta. Vastaanottokodin sijoituksen aikana vas-
taanottokodin henkilökunta työskentelee lapsen läheisten ja ammattilaisten kanssa.
Vastaanottokodin sijoituksen aikana tehdään päätös siitä, muuttaako lapsi takaisin ko-
tiin, vai sijoitetaanko lapsi lyhyt- tai pitkäaikaisesti kodin ulkopuolelle. (Terveyden ja hy-
vinvoinnin laitos 2022.) Huostaanotto on kuitenkin aina lastensuojelun viimeinen keino
turvata lapsen hyvinvointi, joten huostaanotetuilla lapsilla tasapainoinen nuoruus on hy-
vin todennäköisesti ennen lastensuojelullisia toimiakin voinut horjua joillakin tavoilla.
(Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

Nuoren kasvattamista lastenkodissa määrittelee jokaiselle sijoitetulle lapselle tehty
asiakassuunnitelma, johon kirjataan kasvatukselliset tavoitteet niin pitkällä kuin lyhyem-
mälläkin aika välillä. Mukana asiakassuunnitelmaa laatimassa ovat sosiaalityöntekijä,
lastenkodin henkilökunnan edustaja, lapsi ja lapsen huoltajat. Sijaishuoltopaikan tulee
täydentää yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa asiakas-
suunnitelmaa tarvittaessa myös erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmalla. (Terveyden
ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Lastenkotiin muutettuaan, nuorelle nimetään omat työnte-
kijät, niin sanotut omaohjaajat. Lastenkoti alkaa kartoittamaan alkuun työryhmänä,
mikä on nuoren elämäntilanne ja tuen tarve, josta alkaa sitten lastenkodin ja nuoren yh-
teinen kasvatusmatka. (Helsingin kaupunki 2022.)

Lastenkodeissa arki koostuu asioista, jotka luovat turvaa elämään ja tukevat lapsen ter-
vettä kasvua ja kehitystä. Lastenkotien osastoilla pyritään siihen, että arki olisi mahdol-
lisimman kodinomaista, ja osaston aikuiset pitävät huolen siitä, että kaikilla on turval-
lista ja hyvä olla. Lastenkotien osastot pyritään yleisesti pitämään mahdollisimman ko-
dinomaisina, jossa jokaisella lapsella on oma huone ja oikeus omaan rauhalliseen ti-
laan. Päivärytmi osastoilla vaihtelee hieman lastenkodista riippuen. Normaalisti arki
lastenkodeissa on säännöllinen, jossa arkeen kuuluu muun muassa yhteiset ruokailut,
siivoaminen, herääminen ja nukkumaanmeno, osastopalaverit, yhteiset osastoillat ja
vapaa-aika, jolloin voi nähdä myös ystäviä lastenkodin ulkopuolella. Lapsen vanhem-
mat, perhe ja läheiset ovat tervetulleita ja toivottuja vierailemaan osastolla vierailuajoi-
den mukaan sovitusti. Viikonloppuisin lapsi voi mahdollisuuksien mukaan ja sovitusti
viettää aikaa kotona oman perheen kanssa. (Helsingin kaupunki 2021.) Lastenkoteihin
sijoitetuista lapsista monet kuitenkin tulevat perheistä, joissa vanhemmilla on vakavia
elämänhallinnallisia ongelmia. Tällaisia ongelmia voivat olla esimerkiksi mielenterveys-
ja päihdeongelmat. Kotiharjoittelu sijoituksen aikana katsotaan aina tapauskohtaisesti.
(Helsingin yliopisto 2019.)

3 Jälkihuolto

Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen nuorelle tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen kotiutumista sijaishuollosta, tai auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle. Jälkihuollon palveluja ovat esimerkiksi psykososiaalisen tuen antaminen: henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa, esimerkiksi arjessa selviytymiseen ja itsenäiseen elämään valmistaviin taitoihin, yhteiskunnan palveluihin ohjaamista, apua omien voimavarojen löytämiseksi ja tulevaisuuden suunnitteluun, apua asunnon hankkimiseksi, tukea koulunkäynnin ja opintojen aloittamiseen ja niissä suoriutumiseen, tukea työllistymiseen ja harjoitteluun, sekä tukea muihin asioihin, joissa nuori tarvitsee tukea. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Yhteiskunnan palveluihin ohjaaminen voi esimerkiksi tarkoittaa nuorelle sopivien palvelujen löytämistä, kuten mielenterveys- tai päihdepalvelut. Tavallisesti Kela- ja viranomaisasiointin harjoittelu, sekä esimerkiksi sähkösopimuksen tekeminen ja laskujen maksun opettelu on asioita, joihin nuori tarvitsee tukea, sillä nämä ovat uusia asioita nuorelle. (Laaksonen 2017: 25–26.)

Nuorisolaki (1285/2016) pykälä 2§ määrittelee nuoren kasvun ja kehityksen, itsenäistymisen, aktiivisen kansalaisuuden, sosiaalisten taitojen ja verkostojen sekä elinolosuhteiden turvaamisen ja parantamisen. Nuorisolain pykälästä 2§ linjaa lisäksi näiden määritelmien tavoitteet. Nuorisolain lisäksi lastensuojelulaki (417/2007) turvaa nuorten kasvua, tasapainoista kehitystä sekä erityistä suojelua. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä jälkihuolto lapselle tai nuorelle sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Lastensuojelulaki linjaa myös, että kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Tällainen tukimuoto voi muun muassa olla tässä opinnäytetyössä käsiteltävä tuettu asuminen.

Sijaishuollon tärkeä tavoite on tukea nuorta itsenäiseen elämään, jossa nuorella on oma sosiaalinen tukiverkosto tukena ja nuori kykenee toimimaan omillaan osana yhteiskuntaa. Sijaishuollon päättyessä on huomioitava, ettei yhteydenpito ja nuoren tukeminen päättyisi heti nuoren saavutettua täysi-ikänsä tai nuoren muutettua omaan asuntoon, sillä yhtäkkinen tuen katkaisu voi johtaa koulutus- tai työpaikasta putoamiseen ja tätä kautta syrjäytymiseen. (Laaksonen 2017: 10,12.) Jälkihuollon tärkeimpiä tavoitteita on vahvistaa nuoren itsetuntoa, auttaa nuorta löytämään omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan sekä käyttämään niitä hyödykseen, oppia kokemuksistaan sekä luoda uskoa siihen, että nuori voi itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. (Laaksonen 2017, 27.) Vaikka jälkihuolto on nuorelle aina vapaaehtoista, on lastensuojelulaissa (417/2007) asetettu niin, että kunnan on tarjottava nuorelle jälkihuoltoa aina. Lastensuojelulain 75§:ssa on määritelty jälkihuollon tarjoaminen seuraavasti:

“Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40§:ssa tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37§:ssa tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Jälkihuoltoa voidaan järjestää muulle kuin 1 momentissa tarkoitetulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.

Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitetun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta.” (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Jälkihuollossa on erityisen tärkeää itsenäistyvän nuoren siirtymävaiheen tukeminen ja valmistelu. Siirtymävaiheen valmisteluun kuuluu jälkihuoltosuunnitelman laatiminen. Jälkihuoltosuunnitelma on kokonaissuunnitelma itsenäistyvälle nuorelle, jossa nuori on itse pääosassa suunnittelemassa sen tavoitteita. Nuoren siirtyessä sijaishuollosta jälkihuollon piiriin nuoren sosiaalityöntekijä ja ohjaajat tavallisesti vaihtuvat. (Laaksonen 2017, 18.) Jälkihuoltosuunnitelma pitää sisällään konkreettisia, nuorelle yksilöllisesti suunniteltuja tavoitteita tulevalle, jotka kirjataan jokaiselle osapuolelle nähtäviksi jo sijaishuollon aikana. Jälkihuoltosuunnitelmaa tehdessä on hyvä kartoittaa nuoren tulevan asuinpaikkakunnan tarjontaa muun muassa opetus- ja nuorisotoimen, sosiaali- ja terveyspalveluiden, työvoimatoimiston sekä muiden viranomaispalveluiden saatavuus. Kartoittaminen auttaa keräämään nuorelle yksilöllisen suunnitelman nuoren elämänhallinnan tukemiseen. Tällä tavoin voidaan jo osittain valmistella sekä rakentaa tietoisesti

nuoren itsenäiseen elämään valmistavia tietoja ja taitoja, jotka auttavat konkreettisessa siirtymävaiheessa. (Laaksonen 2017: 19, 75.) Jälkihuollon sisältö on määritelty lastensuojelulain (417/2007) 76§:ssa seuraavasti:

”Kunnan on järjestettävä lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuva 30§:n 4 momentin mukainen asiakassuunnitelma huomioon ottaen tuemalla lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, siten kuin tämän lain avohuollon tukitoimia koskevassa 7 luvussa, perhehoitajien tukemista huollon siirron jälkeen koskevassa 46§:n 2 momentissa, ihmissuhteita ja yhteydenpitoa koskevassa 54§:ssa sekä tässä luvussa säädetään.

Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet.” (Lastensuojelulaki 417/2007).

Itse siirtymävaiheessa nuorelle on tehtävä selväksi, mitä siirtymävaihe sisältää ja miten se käytännössä tapahtuu, jotta nuori voi luottamuksellisin mielin katsoa tulevaisuuttaan. Tämä auttaa lisäksi minimoimaan mahdollisen epävarmuuden tunteen tulevasta. Nuorelle on siirtymävaiheessa hyvä antaa tietoa mahdollisista tulevista kontakteista, joihin voi olla yhteydessä, jotta nuorella on selkeä kuva omasta jatkostaan. Siirtymävaiheen valmistelu nuoren itsenäistymisen kannalta työntekijän näkökulmasta tarkoittaa nuoren oikeuksien selvittämistä, sekä tietämystä siitä, milloin nuori on sijaishuollon ja milloin jälkihuollon piirissä. Lisäksi on tärkeää, että nuori saa rauhassa tutustua jälkihuollon työntekijään/työntekijöihin, jotta nuoren ja työntekijän välisen luottamuksellisen suhteen rakentaminen voi alkaa. Selkeä ja ymmärrettävä tieto edistää lisäksi nuoren sitoutumista hänelle tarjottavaan tukeen. (Laaksonen 2017: 24–25, 75.)

4 Itsenäistyminen ja sen tuomat haasteet

Itsenäistymistä voidaan tutkia monilla eri mittareilla, mutta yhtenä yleisenä mittarina pidetään sitä hetkeä, kun ihminen muuttaa pois kasvukodistaan omilleen. Suomalaisessa yhteiskunnassa etenkin nuoret muuttavat muuhun Eurooppaan verrattuna hyvin varhain omilleen. Vuonna 2020 EU-maiden keskiarvo omilleen muuttaneiden iässä oli 26,4-vuotta, kun taas Suomessa vastaava ikä oli vain 22-vuotta. (Eurostat 2021.) Poikkeuksen keskiarvoon tuovat lastenkodeista itsenäistyvät nuoret, jotka itsenäistyvät lastenkodista viimeistään täytettyään 18-vuotta. Lastenkodista itsenäistyvillä nuorilla on myös mahdollisuus kaikkien aikuisten tavoin muuttaa takaisin kotiin, mikäli perheolot tämän sallivat. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Voisikin siis ajatella, että jos

lastenkodista itsenäistyvät nuoret joutuvat itsenäistymään noin neljä vuotta aikaisemmin kuin keskiverto suomalainen, saattaa myös tuen tarve olla suurempi.

Itsenäistyminen voidaan myös määritellä nuoren toimijuuden vahvistumiseksi. Itsenäistyminen voidaan tällöin jakaa kolmeen osa-alueeseen; nuoren sosiaalisten suhteiden ja verkoston vahvistamiseen, arjenhallintaan sekä nuoren kokemukseen omasta toimijuudesta ja sen vahvistamisesta. Nuoren tärkeimpiä ja ensisijaisia tuen tarpeita itsenäistymisessä ovat konkreettiset arjenhallintaan liittyvät taidot, sosiaalisten verkostojen ja suhteiden vahvistaminen sekä nuoren oma kokemus. Itsenäistymisen tukemisessa on huomioitava nuoren oma kokemus tuen tarpeistaan ja siitä, milloin itsenäistymiseen ei nuoren kokemuksen mukaan tarvitse enää ammattilaisen tukea ja nuori kokee pärjävänsä omillaan. (Malm 2022: 49–50.)

Itsenäistymiseen liittyy myös aina monenlaisia haasteita. Itsenäistymisen aikana yleisiä haasteita ovat esimerkiksi talouden hallinnan vaikeudet, kouluttautuminen, työttömyys, asuntojen saamisen vaikeus, nuorten huono, rikollinen tai itseään vahingoittava käytös sekä sosiaalisten verkostojen vähyyt. Itsenäistymiseen liittyvät haasteet, etenkin lastenkodeista itsenäistyvillä nuorilla, voidaan jakaa ekonomistisiin haasteisiin, sekä elämänhallinnallisiin ongelmiin. (Holopainen 2019: 18–19.)

4.1 Elämänhallinnalliset haasteet

Lapsuuden ja nuoruuden ikävuosissa luodaan kulmakiviä aikuisiän tasapainoiseen elämään, elämänhallintaan. Suuri osa aikuisten psyykkisistä sairauksista onkin alkanut jo lapsuus- tai nuoruusiässä. (Honkinen 2014.) Tästä syystä elämänhallinta ja sen edistäminen, on myös yksi sosiaalityön tärkeimmistä kulmakivistä. Elämänhallintaan kuuluu niin toimintakyvyn kuin arjenhallinnan lisääminen. Tarkemmin kuvailtuna elämänhallinta käsitteenä tarkoittaa niin yksilön kuin yhteisönkin kykyä kiinnittyä yhteiskuntaamme. Yhteiskunta voidaan elämänhallinnan näkökulmasta määritellä yleisesti hyväksytyihin elämän normeihin. (Pekkarinen 2016: 164). Elämänhallinnalliset haasteet voivat olla monenlaisia ongelmia, kuten esimerkiksi syrjäytymistä. Syrjäytymisen käsitteellä kuvataan yhteiskunnallisen huono-osaisuuden muotoja. Syrjäytyminen voi olla seuraus esimerkiksi työttömyydestä, köyhyydestä, mielenterveysongelmista, päihdeongelmista tai joutumisesta yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelle. Ihmiset ovat erittäin alttiita syrjäytymiselle silloin, kun he ovat elämän muutosvaiheessa, tai joutuvat kasvamaan ympäristössä, jossa on läsnä useita syrjäytymisen tunnusmerkkejä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.) Esimerkiksi kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret

ovat alttiita elämänhallinnallisille haasteille, sekä syrjäytymiselle, sillä kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret ovat eri elämäntilanteissaan haavoittuvassa asemassa. Ensin huostaanottoon johtaneiden syiden vuoksi, sen jälkeen niiden tuomien suurten muutosten takia, joita sijoitus ja läheisten aikuisten vaihtuminen tuottavat. (Harkko, Lehtikoinen, Lehto & Ala-Kauhaluoma 2016: 56.) Normaali psykososiaalinen taantuma murrosiän puolivälissä on ilman lastensuojelun tuomia haasteitakin erityisen herkkä kehitysvaihe, jolloin syrjäytyminen voi alkaa. Tällöin kun nuori on alkamassa syrjäytymään, tai on jo sitä, jää jotakin merkittävää kehityksestä pysyvästi toteutumatta, mikä vaikuttaa ihmisen loppuelämään. (V. Aalberg, M.A. Siimes 2007: 137–138.)

Lastenkodissa asuminen tuo siis elämään erilaisia haasteita, mutta se ei automaattisesti takaa, että henkilö olisi syrjäytynyt, tai jossain vaiheessa kokenut syrjäytyneisyyttä. Tästä huolimatta tilastot osoittavat, että lastenkotinuorilla on erittäin suuria riskejä altistua syrjäytymiseen liittyville tekijöille. Syrjäytymiselle altistavia tekijöitä voivat olla muun muassa matala koulutus, pitkäaikaistyöttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Tilastoja tutkimalla käy ilmi, että lastenkodissa asuvat tai sieltä itsenäistyvät nuoret saattavat olla alttiimpia syrjäytymiselle, kun perinteisemmän nuoruuden viettäneet nuoret. Esimerkiksi vuonna 2016 julkaistussa tutkimuksessa käy ilmi, että 26-vuotiaiden työllisyys oli 73 % väestöstä, kun taas jossain vaiheessa elämää kodin ulkopuolelle sijoitetuilla työllisyysaste oli vain 43 %. Perusasteen jälkeisen tutkinnon oli suorittanut myös vain vajaa puolet kodin ulkopuolelle sijoitetuista. Tutkimuksessa käy myös ilmi, että kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista 80 % tuli perheistä, joissa vanhemmat saivat toimeentulotukea ensimmäisen lastensuojelupäätöksen lähivuosina. (Harkko ym. 2016: 61–64.) Näitä tilastoja tarkastelemalla vaikuttaakin siltä, että lastenkodeista itsenäistyneet nuoret ovat erityisen alttiita elämänhallinnallisille haasteille.

4.2 Taloudelliset haasteet

Nuoruus tuo mukanaan lukuisia erilaisia haasteita, mutta taloudelliset vastuut ovat varmasti kysymys, jota jokainen itsenäistyvä nuori joiltakin osin pohtii. Itsenäistyneen nuoren talouteen liittyvät monet eri tekijät. Esimerkiksi nuorten perhetausta ja lähipiiri määrittelevät edelleen pitkälti sen, millaiset lähtökohdat nuori saa oman talouden hallintaan itsenäistyessään. Näin ollen nuorten taloudelliset valmiudet ovat keskenään hyvin eri-

laisia. Moni nuori ei saa perheeltään minkäänlaista tukea taloudellisessa mielessä, jolloin ulkopuolisten tahojen rooli nousee entistä suuremmaksi. Tällaisia ovat esimerkiksi koulu ja muut ammattilaiset, kuten lastenkoti tai jälkihuolto. (Lindberg, Hölttä, Näsman, Autio, Oinonen 2017: 8.)

Kuten aiemman kappaleen tilastoista käy ilmi, kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret tulevat usein melko heikoista taloudellisista lähtökohdista. Myös edellisen kappaleen tilastoista käy ilmi, että lastenkodeissa asuneet 26-vuotiaat nuoret, ovat huomattavasti vähemmän työelämässä, kun perinteisistä kotioloista itsenäistyneet. (Harkko ym. 2016: 61–64.) Näistä tilastoista voikin tehdä johtopäätöksen, että lastenkodeista itsenäistyneillä nuorilla on enemmän taloudellisia haasteita, kun perinteisistä kotioloista itsenäistyneillä nuorilla.

Lastensuojelulakia uudistettiin vuonna 2019 osittain ja uudistus astui voimaan 1.1.2020. Uudistus jälkihuollon osalta koskee itsenäistymisvaroja sekä nuoren oikeus jälkihuoltoon nostettiin 25 ikävuoteen. Edellä mainittu itsenäistymisvarat ovat jälkihuollon tarjoamaa taloudellista tukea nuorelle. Itsenäistymisvaroista linjataan lastensuojelulain (2019/1489) pykälässä 77§. Laki linjaa, että nuorelle tarjottavista itsenäistymisvaroista on kuukausittain varattava sellainen määrä, joka vastaa minimissään 40 prosenttia nuoren tuloista, korvauksista tai saamisista. Tulot, korvaukset tai saamiset määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon laissa pykälässä 14§. Lisäksi lastensuojelulaki linjaa, että jos nuorella ei ole näitä edellä mainittuja tuloja, korvauksia tai saamia, on sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tuettava nuorta esimerkiksi asumiseen, koulutukseen tai muuhun nuoren itsenäistymiseen liittyvissä menoissa itsenäistymisvaroilla. Itsenäistymisvarojen maksusta päättää sosiaalihuollosta vastaava toimielin. Pääsääntöisesti itsenäistymisvarat maksetaan nuorelle jälkihuollon päättyessä tai nuoren itsenäistymiseen tukemisen tai turvaamisen liittyvästä erityisestä syystä. Itsenäistymisvarat on kuitenkin maksettava viimeistään ennen kuin nuori täyttää 25 vuotta. (Lastensuojelulaki 2019/1489.)

5 Tuettu asuminen

Tuettu asuminen on määritelty laissa palveluna, jota järjestetään sellaisille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäisessä asumisessa tai siihen siirtyessään. Tuetun asumisen palvelut ovat asumisen tukemista sosiaaliohjauksellisin keinoin ja/tai muilla sosiaalipalveluilla. Lain mukaiset asumispalvelut jaotellaan kolmeen eri ryhmään, jotka ovat

tuettu asuminen, palveluasuminen sekä tehostettu palveluasuminen. Asumispalvelujen toteuttamisessa tulee huolehtia henkilön yksityisyyden ja oikeuksien kunnioittamisesta. Lisäksi on huolehdittava, että henkilö saa hänelle tarpeelliset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtyessä. Tuettu asuminen sosiaalihuoltolain mukaan on määritelty asumisen tukemisena sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Tuettua asumista voidaan tarjota tukimuotona esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollossa oleville nuorille, lievästi kehitysvammaisille nuorille sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Tuetussa asumisessa asumista tukevat palvelut kokoavat palvelukokonaisuuden, joka rakennetaan yksilöllisesti asiakkaan tarpeet huomioon ottaen ja niiden mukaisesti. Tuettu asuminen voidaan järjestää asunnon ja palveluiden kiinteänä kokonaisuutena tai siten, että asunto on itsenäisesti hankittu ja sinne tuodaan asiakkaan tarvitsema tuki ja palvelut. Tuetun asumisen muotoa arvioidessa on otettava asiakkaan tarpeet huomioon, sillä tuen tarve on yksilöllistä ja asiakkaan tilanteesta riippuvaa. Arvioinnissa tulee lisäksi huomioida edistääkö asiakkaan toimintakykyä ja hyvinvointia parhaiten asumiseen kiinteästi yhdistetyt palvelut vai itsenäisen asumisen tukeminen tavanomaisessa asuinympäristössä. Molemmissa tuetun asumisen muodoissa asumisen kustannukset muodostavat irrallisen osan kustannuksista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017: 65–66.) Sosiaalihuoltolain 21 § mukaiset asumispalvelut (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014) on määritelty kokonaisuutena, jossa asunto ja asumista tukevat palvelut ovat kytkettynä kiinteästi yhteen. Kotiin annettavien palveluiden tulee olla ensisijaisia verraten niihin palveluihin, jotka vaativat muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017: 64.)

Sosiaalihuoltolaki määrittelee, että henkilölle joka erityisestä syystä tarvitsee apua asumisessa tai sen järjestämisessä, tulee järjestää asumispalveluja. Lain mukaan tällaisia tuen muotoja ovat tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu asuminen. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Sosiaalihuoltolain lisäksi nuorisolaissa säädetään nuorten asuin- ja elinolosuhteista. Nuorisolain tavoitteena on turvata nuorten kasvun ja itsenäistymisen tuki, edistämällä nuorten osallisuutta. Lain lähtökohtia ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus, tasa-arvo, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä elämän kunnioittaminen. (Nuorisolaki 1285/2016.)

5.1 Itsenäistyvä nuori tuetussa asumisessa

Koska lastenkodista itsenäistyminen on nuoren elämässä suuri siirtymävaihe, on tärkeää, että nuorelle tarjotaan erityistä tukea nuoren tarpeen niin vaatiessa. Tässä siirtymäkohdassa tuettu asumispalvelu on hyvä vaihtoehto, jotta nuori ennen kaikkea saa itselleen tarvittavaa tukea, mutta myös ehkäisee syrjäytymisen riskiä, joka tässä elämänvaiheessa on kohonnut. Syrjäytymisen riski on kohonnut lastensuojelun piirissä olevilla nuorilla ja tutkimusten mukaan alle puolet sijaishuollon piiriin kuuluvista nuorista esimerkiksi suorittaa toisen asteen tutkinnon. (Ahonen-Walker, Puustinen-Korhonen, Salenius & Vogt 2022.)

Tuetun asumisen työskentelyssä otetaan huomioon henkilön kokonaisvaltainen toimintakyky sekä se on työntekijän ja asiakkaan välistä vuorovaikutuksellista työskentelyä kohti itsenäistä elämää. Tuetussa asumispalvelussa tehdään henkilökohtainen tuki- ja palvelusuunnitelma, jossa huomioidaan nuoren yksilölliset tuen tarpeet ja työskentelyn tavoitteet. Itsenäistymiseen liittyviä tuen tarpeita voivat olla esimerkiksi tuki virastoasiointiin, taloudenhallintaan, kodin hoitoon liittyviin asioihin sekä myös psykososiaalista tukea. Lisäksi tukea voidaan tarjota muiden palvelujen piiriin hakeutumisessa, esimerkiksi mielenterveys- tai päihdehuollon piiriin hakeutumisessa. (Helsingin kaupunki 2022.)

Nuoren itsenäistymisen, jälkihuollon ja asumisen onnistumisen kannalta on merkittävää, että nuorella on mahdollisuus saada tarvitsemansa tuki ja palvelut asumiseen. Asumisen järjestämisestä huolehtiminen on olennaisin osa nuoren jälkihuoltoa ja jatkoa suunniteltaessa. Asunnottomuuden uhka ei saa olla horjuttavana tekijänä nuoren itsenäistymisessä. Nuoren sijoittama kunta on vastuussa asumisen järjestämisestä jälkihuollon ajaksi. (Laaksonen 2017: 32.) Lastensuojelulain (2014/1302) 76 a § turvaa nuoren toimeentulon ja asumisen jälkihuollossa ja tämä on määritelty seuraavasti:

”Kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.” (Lastensuojelulaki 2014/1302).

Asumisvaihtoehtoja harkitessa on huomioitava nuoren tuen tarpeet yksilöllisesti, jotta nuorelle voidaan tarjota hänelle sopiva asumismuoto. Tuettu asuminen on hyvä ratkaisu etenkin siinä tapauksessa, jos nuorella on erityisiä tuen tarpeita tai esimerkiksi

maksuhäiriömerkintöjä, mielenterveys- ja/tai päihdeongelma tai muuta asumisia horjuttavia riskitekijöitä. Tuetut asumispalvelut tarjoavat yleensä sosiaalisin menetelmin tukea itsenäistymisessä, asumisessa ja elämänhallinnassa. Tuetussa asumisessa nuori voi tavata esimerkiksi sosiaalityöntekijää tai tuetun asumisen ohjaaja ja useimmissa tapauksissa molempia. Tuetun asumisen perusajatuksena on, että sijaishuollosta itsenäistynyt nuori tarvitsee tukea paitsi asunnon tarjoamisessa, myös asumisen järjestelyissä, arjen- ja elämänhallinnassa sekä itsenäistymisessä. Tuetussa asumispalvelussa nuori tapaa sosiaaliohjaajaa, jonka tehtävänä on tukea nuorta muun muassa taloudenhallinnassa, viranomaisasioissa, työnhaussa ja/tai opiskelussa. Nuorta voidaan lisäksi auttaa eri palveluiden piireihin hakeutumisessa, jos nuorella on esimerkiksi mielenterveys-, päihde- tai peliongelma. Asumiseen liittyvien asioiden opettelu nuoren tarpeen niin vaatiessa auttaa tukemaan nuorta kohti itsenäistä elämää. Asumiseen liittyviä asioita ovat esimerkiksi ruoanlaitto, kodinhoito ja asumisen järjestyssääntöjen noudattaminen. Tuetun asumisen ohjaajat tekevät aktiivista yhteistyötä nuoren jälkihuollon sosiaalityöntekijän kanssa. (Laaksonen 2017: 32.)

Ammattilaisen on tärkeää muistaa, että nuori ja nuoren läheisverkosto ovat päätoimijoina nuoren elämässä ja näin ollen jälkihuollon osana. Ammattilaisen ja nuoren yhteistyön tehtävänä on rakentaa voimavaroja yhdessä kohti itsenäisessä elämässä pärjäämistä, ja osana voimavaroja voi olla nuoren läheisverkoston ja ihmissuhteiden tukeminen. Tästä syystä ammattilaisen tuleekin kohdata nuoren läheispiiri kunnioittavasti sekä osallistaa heitä työskentelyyn, jos nuori niin toivoo. Läheisverkosto jää nuoren elämään jälkihuollon loputtua, jonka takia olennainen osa nuoren kanssa työskentelyä on myös näiden verkostojen ylläpitämisessä tukeminen tai vahvistaminen. (Laaksonen 2017: 75.)

Tuettu asuminen on tarkoitettu tilapäiseksi ratkaisuksi, joka ohjaa nuorta kohti itsenäistä elämää. Tuetun asumisjakson jälkeen nuori voi siirtyä esimerkiksi omaan vuokra-asuntoon tai opiskelija-asuntoon. (Laaksonen 2017: 32.)

5.2 Monialainen yhteistyö osana tukiasumispalveluita

Lastensuojelun jälkihuollosta tuettuun asumiseen siirtyvät nuoret tarvitsevat usein huomattavaa tukea erilaisissa asioissa, joka yleisesti johtaa monialaiseen ammatilliseen yhteistyöhön. Monialainen yhteistyö on määritelty nuorisolain (1285/2016) pykälässä 9§. Monialainen yhteistyö nuorisolain nojalla määritellään paikallisten viranomaisten

monialaisen yhteistyön suunnitteluna, josta vastaa kunnassa oleva ohjaus- tai palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohteena tulee olla kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkostoryhmän tulee toimia aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorisolan palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa, jotka voivat olla esimerkiksi nuorisolan järjestöjä, seurakuntia tai muita nuorille suunnattuja palveluja tuottavia yhteisöjä. Kunnat voivat myös yhdistää verkostojaan, mutta verkostojen tehtävänä ei ole käsitellä yksittäistä nuorta koskevia asioita. (Nuorisolaki 1285/2016.) Monialaisen yhteistyön tehtävät ovat määritelty nuorisolain (1285/2016) pykälässä 9§ seuraavasti:

”Verkoston tai yhteistyöryhmän tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelman tueksi; edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuudessa; edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi” (Nuorisolaki 1285/2016).

Monialainen yhteistyö ja sen sujuminen nuoren itsenäistymistä, arjen- ja elämänhallintaa tukeessa on olennainen osa myös tuettuja asumispalveluita tarjotessa. Monialainen yhteistyö kokoaa palveluita helpommin tarjottavaksi ja saatavaksi, sekä ehkäisee niiden hajanaisuutta. Lastensuojelutaustan omaavat nuoret saattavat tarvita enemmän tukea itsenäistymisessä, kuin lapsuudenkodista omaan kotiin muuttavat nuoret. On siis tärkeää, että viranomaisverkosto ja monialainen yhteistyö on suuressa roolissa nuoren itsenäistymistä tuettaessa. Itsenäistymisen ja asumisen turvaamisessa monialaisen verkoston avulla on mahdollista lisäksi turvata muiden palveluiden ja tukitoimien käynnistäminen tai niihin ohjaaminen. Toimivan monialaisen yhteistyön avulla voidaan minimoida nuoren yhteiskunnasta putoaminen, sillä eri palveluiden välillä liikkuminen vähenee ja on joustavaa. Monialainen verkostotyöskentely sisältää esimerkiksi nuoren asumisen tuen- ja ohjauksen, nuoren yhteiskuntaan kiinnittymisen, työllistymisen, opiskelun tai muiden nuoren osallisuutta vahvistavissa toimissa tukemisen, sekä lisäksi muiden palveluiden yhdistämisen tai niihin hakeutumisen tukeminen, kuten terveyst- ja sosiaalihuolto, työvoimahallinta tai muut vastaavat peruspalvelut. Monialaiseen viranomaisyhteistyöhön tulee sisällyttää lisäksi asumispalveluiden toimija, jonka avulla voidaan ehkäistä asumiseen liittyviä ongelmia ja puuttua niihin herkemmin. Monialainen yhteistyö järjestetään usein palveluohjauksellisella viitekehyksellä. On olennaista kuitenkin muistaa, että nuoren tulee itse olla halukas yhteistyöhön. (Aaltonen 2011: 89, 93–94.)

Jälkihuollosta tuettuun asumiseen muuttavien nuorten syrjäytymisriski on usein kohonnut, jonka johdosta etenkin varhainen puuttuminen riskitekijöihin ehkäisee nuorten puutoamista opiskeluista tai työelämästä. Monialainen yhteistyö onkin merkittävä osa syrjäytymisen ehkäisemistä. Lisäksi monialaisen yhteistyön kautta on mahdollista tarjota nuorelle tämän tarvitsevaa osallisuutta vahvistavaa tukea sekä turvaa asumista ja ehkäisee näin ollen asunnottomuuden uhkaa. Monialainen yhteistyö mahdollistaa nuoren tulevaisuuden suunnittelua, kuten opiskelu- tai työpaikan, harjoittelupaikan, työpajatoiminnan hankinnassa tukemista. Monialaisen yhteistyön avulla on sekä mahdollista ehkäistä syrjäytymistä, mutta lisäksi havaita edellä mainittujen seikkojen riskitekijöitä nopeammin, joka johtaa siihen, että näihin riskitekijöihin onnistutaan puuttua varhaisemmassa vaiheessa. (Aaltonen 2011: 87, 89.)

Asumista ja itsenäistymistä horjuttavia tekijöitä voivat esimerkiksi olla nuoren mielenterveys- ja/tai päihdeongelma tai uhkapeli-ongelma. Monialainen yhteistyö ja palveluohjauksellinen työote ehkäisevät näitä riskitekijöitä ja niihin puuttuminen on tehokkaampaa. Kuntouttaviin palveluihin ohjaaminen helpottuu monialaisen yhteistyön avulla ja näin ollen mahdollistaa ongelmien varhaisemman hoidon. (Aaltonen 2011: 91.)

Monialaisen verkostoyhteistyön onnistuminen edellyttää, että ammattilaiset ymmärtävät nuoren elämänpolun jatkuvana moniulotteisena jatkumona, jossa ennen kaikkea turvataan nuoren asuminen, arjen hallinta, osallisuus ja tulevaisuuden suunnittelu sekä ymmärretään, että nämä edellä mainitut seikat kytkeytyvät toisiinsa ja näin ollen ovat kaikki tärkeässä roolissa nuoren itsenäistymisen tekijöinä. (Aaltonen 2011: 95.)

6 Tutkimusetiikka

Kaikkia tieteenalojen tutkijoille on laadittu yhteiset yleiset periaatteet: tutkijan on kunnioitettava tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkijan tulee kunnioittaa niin aineellista kuin aineetonta kulttuuriperintöä sekä luonnon moninaisuutta. Tutkimus on toteutettava niin, ettei tutkimukseen osallistuville henkilöille koidu tutkimuksesta huomattavia riskejä, haittoja tai vahinkoja. Yleiset periaatteet noudattavat Suomen perustuslakia (1999/731). (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019: 7.)

Opinnäytetyön eettiset periaatteet perustuvat Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) yleisesti hyväksytyihin hyvän tieteellisen toiminnan periaatteisiin ja sääntöihin.

Lisäksi opinnäytetyön eettisiin periaatteisiin kuuluu hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen, joka suojaaa niin tutkimukseen osallistuvia henkilöitä, heidän itsemääräämisoikeuttaan kuin myös tutkimukseen osallistuvien tietosuojan ja vahingoittamattomuuden kunnioittamista. (Arene ry 2022.) Hyvä tieteellinen käytäntö täsmennettynä pitää sisällään rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden koko tutkimuksen aikana. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa etiikkaan liittyy eettiset kysymykset, jotka koskevat tutkimuksen kaikkia vaiheita: tutkimusaiheen valintaa, tutkimustulosten julkaisua sekä tutkimusaineiston arkistointia. Etenkin ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa, kuten tässäkin opinnäytetyössä, eettisyys ilmenee konkreettisenä. Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa on huomioitava, miten tutkijat itse toimivat. Eettisyyttä on hyvä pohtia tilanteissa, jossa tutkittavat henkilöt kohdataan, tässä opinnäytetyössä haastattelutilanteessa. Lisäksi eettisyyttä tulee pohtia aineiston tutkimustuloksien raportoinnissa. (Vuori 2022.)

Tutkimusetiikan olemme opinnäytetyössämme huomioineet tutustumalla TENK:n opinnäytetyön tutkimuseettisiin periaatteisiin sekä kaikille tieteenaloille annettuihin yleisiin tutkimuseettisiin ohjeisiin. Opinnäytetyöhömmme on tehty tarvittava tutkimuslupa, johon Sinivida Oy:n edustaja on antanut tutkimussuostumuksen. Tutkimussuostumus on hyväksytetty myös opinnäytetyöhön osallistuvien haastateltavien osalta. Tutkimussuostumuksessa käy ilmi tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitukset, tutkimuksen kohde, tutkimuksen toteutus, tutkittavien valintaperiaatteet, sekä tutkimukseen osallistuvat muut tahot ja henkilöt. Tutkimusluvasta käy myös ilmi haastateltavien henkilöiden oikeudet, kuten salassapitovelvollisuus, tutkimusaineiston käsittely ja hävitys, tulosten raportointi sekä tutkimustulosten arkistointi. Tutkimuksen tuloksissa ja tuloksien raportoinnissa olemme ottaneet henkilöiden yksityisyydensuojan huomioon, raportoimalla tulokset anonymisti. Tutkimuslupapohja löytyy liitteestä 2.

Eettisiksi kysymyksiksi tässä opinnäytetyössä nousee aiheen arkaluontoisuus sekä yksityisyydensuoja haastattelutilanteessa. Haastatteluaineiston keruu toteutetaan ryhmähaastatteluna ja se nauhoitetaan puhelimella. Jotta haastattelu toteutetaan eettisesti hyvän tavan mukaan, tulee selvittää, ettei puhelin tallenna tai jaa nauhoitetta esimerkiksi pilvipalveluihin tai muuhun sille tarkoituksettomaan paikkaan. Lisäksi opinnäytetyön julkaisun jälkeen haastatteluaineiston nauhoite hävitetään asianmukaisella tavalla. Näillä edellä mainituilla tavoilla voidaan varmistaa, että mahdollinen arkaluontoinen tieto pysyy salassa pidettävänä sekä haastateltavien yksityisyydensuojaa ei loukata. Lisäksi opinnäytetyön työelämäkumppanin kanssa on allekirjoitettu tutkimusluvat, jossa

on esitetty haastatteluaineiston tarkoitus, sen käyttö sekä salassapitovelvollisuus ja aineiston asianmukainen hävitys opinnäytetyön julkaisun jälkeen.

7 Haastattelun toteutus ja analyysimenetelmä

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää minkälaista tukea lastensuojelun jälkihuollosta tuettuun asumiseen muuttavat nuoret Sinivida Oy:n ammattilaisten mielestä saavat ja onko tuki riittävää. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää tukiasumispalveluissa työskentelevien sosiaaliohjaajien kokemuksia ja kehittämisen kohteita tästä siirtymävaiheesta sekä palveluiden ja tuen riittävydestä. Haastattelukysymykset esitetään liitteessä 1.

7.1 Haastattelun toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa tutkimusaineisto kerättiin haastattelukysymyksillä, joita analysoimme tarkemmin seuraavassa luvussa. Haastattelukysymyksiksi valitsimme avoimet kysymykset, sillä niiden avulla saamme kattavammat vastaukset tutkimukseemme. Kattavampien vastausten avulla opinnäytetyöstämme on myös hyötyä sosiaalialan palveluntuottajille, jotka voivat saada palautetta palveluistaan sekä mahdollisuuksia kehittää palveluitaan enemmän asiakkaiden tarpeiden mukaiseksi.

Valitsimme tutkimusmenetelmäksi laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen, sillä se sopi parhaiten aineistonkeruumenetelmään, joka tässä opinnäytetyössä oli ryhmähaastattelu. Kvalitatiivinen tutkimus sopi parhaiten aineistonkeruumenetelmään, sillä kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmin tutkimuksen kohteena olevilla henkilöillä on mahdollisuus kertoa aihealueesta vapaamuotoisesti. (Vuori 2022.) Tämä menetelmä sopi optimaalisesti haastattelun avoimiin kysymyksiin.

Opinnäytetyö toteutettiin ryhmähaastatteluna, joka nauhoitettiin puhelimella aineiston keruuta varten. Ennen nauhoitusta puhelimesta on selvitetty, että puhelin ei tallenna tai jaa haastattelua pilvipalveluihin, tai mihinkään sille tarkoituksettomaan paikkaan. Päädyimme ryhmähaastatteluun koska koimme, että ryhmähaastattelu on tutkimukseemme kannalta paras tapa saada monipuolisesti tietoa eri näkökulmista saman asiakaskunnan kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta. Päädyimme nauhoittamaan haastattelun, sillä nauhoitus on paras tapa olla haastattelijana aidosti läsnä haastattelutilanteessa sekä haastatteluaineisto on helppo litteroida nauhoituksesta. Haastattelu toteutettiin 29.3.2022 Sinivida Oy:n viidelle sosiaaliohjaajalle.

7.2 Analyysimenetelmä

Valitsimme aineiston analyysimenetelmäksi teemoittelun. Päädyimme teemoitteluun, sillä se on yksi kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston analyysimenetelmistä. (Tietoarkisto 2022). Lisäksi teemoittelu oli paras vaihtoehto haastatteluaineiston analyysiin, sillä aineistosta nousi selkeästi olennaisimmat aiheet esiin ja teemoittelun avulla on mahdollista jakaa eri osa-alueisiin, teemoihin. Lisäksi teemoittelu sopi parhaiten analyysimenetelmäksi, sillä olimme rakentaneet opinnäytetyön tutkimuskysymyksen ”Minkälaista tukea lastenkodeista tuettuun asumisyksikköön muuttaneet nuoret saavat, ja mitä kehitettävää siinä olisi?” ympärille.

Teemoittelu tarkoittaa aineistosta paikannettavan tutkimuskysymyksen näkökulmasta olennaisimmat aiheet, teemat. Teemat, jotka nousevat esiin aineistosta ei tarkoita samaa kuin analyysin tuloksena syntyvät teemat. Teemoittelussa usein nostetaan esiin sitaatteja haastateltavien vastauksista. Teemoittelua voidaan pitää sisällönanalyysin yhtenä muotona. (Juhila 2022.) Teemoittelun avulla voidaan nostaa esiin aineistosta ilmeneviä yhteneväisyyksiä saaduista vastauksista. Esiin nousevat yhteneväisyydet eivät kuitenkaan aina ole oleellisimpia aiheita tulosten kannalta. Teemoittelu mahdollistaa tutkijan tunnistamaan kerätystä aineistosta tutkimuksen kannalta oleellisimmat asiat. Teemoittelussa on tyypillisesti tutkimuskysymys, johon haetaan vastausta. Teemoittelun tarkoitus onkin tunnistaa aineistosta saadut, tutkimuksen kannalta relevantit seikat. Joskus vasta teemoittelussa voi ilmetä, että alkuperäisen tutkimuskysymyksen vierestä nousee jokin tutkimuksen kannalta vielä relevantimpi aihe. Lisäksi teemoittelun avulla tutkijan on mahdollista purkaa aineistoa joustavasti, keskittyen aineistoon monelta eri kantilta. (Braun & Clarke 2012.)

Haastatteluaineistosta nousi esiin neljä pääteemaa; palvelujen sisältö ja riittävyys sekä nuorten tuen tarpeet tuetussa asumisessa ja viranomaisyhteistyö tuetussa asumisessa.

8 Haastattelun aineisto

Tässä kappaleessa esitämme haastatteluaineiston.

8.1 Sinividan palvelujen sisältö ja riittävyys

Haastateltavat Sinivida Oy: sosiaaliohjaajat kertoivat alkuun, minkälaisia palveluita Sinivida Oy tarjoaa lastenkodin jälkihuollosta tuettuun asumiseen siirtyville nuorille sekä mitä nämä palvelut pitävät sisällään.

“Sinivida tarjoaa sekä kotiin vietävää palvelua, joka tarkoittaa asiakkaan omaan asuntoon vietäviä sosiaalisen kuntoutuksen palveluita, että tukiasumista, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että asiakas muuttaa Sinividan vuokra-asuntoon, jonne sosiaalisen kuntoutuksen tuki viedään. Tarjottava tuki voi olla hyvin laaja-alaista, pääasiallisesti aina nuoren oman sosiaalityöntekijän kanssa arvioidaan tuen tarpeet yksilöllisesti.”

Sinividan ohjaajat kertovat, että Sinivida Oy tarjoaa kolmea eri palvelupakettia tuettuun asumiseen. Näitä ovat kevyen tuen paketti, jossa tukitapaamisia Sinividan sosiaaliohjaajan kanssa on yksi tunti viikossa. Toinen palvelupaketti on perustason tuki, jossa tapaamisia on kaksi tuntia viikossa. Kolmas paketti on vahvan tason tuki, jossa tapaamisia ohjaajan kanssa on 3–5 tuntia viikossa. Asiakkaan tullessa Sinividalle pidetään verkostokokous asiakkaan, asiakkaan oman sosiaalityöntekijän sekä Sinividan sosiaaliohjaajan kanssa. Tässä kokouksessa määritellään asiakkaan henkilökohtaiset tuen tarpeet sekä tukitaso. Tukitasoa voidaan muuttaa kesken asumisen tai sosiaalisen kuntoutuksen aikana asiakkaan tilanteesta ja tarpeista riippuen. Nuorelle yleensä nimetään sosiaalityöntekijä sekä sosiaaliohjaaja Sinividan ohjaajan lisäksi, jotka tukevat verkostoyhteistyönä nuoren itsenäiseen asumiseen siirtymistä.

Kaikki ohjaajat ovat yksimielisiä siitä, että nykyinen Sinivida järjestelmä palvelee tuettuun asumiseen itsenäistyvien jälkihuollon nuorten tuen tarpeita. Ohjaajat perustelevat tämän sillä, että palvelun sisältö on laaja-alainen ja sisältöä on mahdollista muuttaa ja räätälöidä nuoren tarpeiden mukaiseksi, koko Sinividalla asumisen tai kotiin vietävän sosiaalisen kuntoutuksen keston ajan.

8.2 Tuen tarpeet tuetussa asumisessa sekä viranomaisyhteistyö

Sosiaaliohjaajat kertovat haastattelussa, että jälkihuollon nuorilla tuen tarpeet lähtevät usein aivan perusarjen asioista, kuten kodinhoito, siivous sekä oman arjen- ja talouden hallinta. Ohjaajat kertovat, että heidän kokemuksensa mukaan jälkihuollon nuorilla tuen tarve on usein vahvempaa, kuin monilta muista lähtökohdista tuettuun asumiseen siirtävillä nuorilla. Ohjaajien kertovat, että tuen tarve on vahvempaa, sillä nuoret aloittavat

itsenäistymisen usein eri tasolta, kuin esimerkiksi lapsuudenkodista tuettuun asumiseen muuttaneet nuoret. Jälkihuollon nuoret ohjaajien mukaan tarvitsevat enemmän tukea itsenäistymisen perustasolta lähtien, kuten aiemmin mainituissa arjenhallinnassa, taloudenhallinnassa sekä kodinhoidossa.

“Haluaisin sanoa, että nuori itse määrittelee tuen tarpeensa, mutta usein tuen määrän kuitenkin määrittelee sosiaalialan viranomainen tai ammattilainen eli tässä tapauksessa esimerkiksi sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja. Nuorta tietysti kuullaan ja nuori on itse hyväksymässä sen.”

“Asiakas voi esimerkiksi tulla kevyemmällä tuella ja se voidaan nostaa vahvemman tuen pakettiin tai toisin päin. Tukitason muutoksista päättää lopun viimeksi asiakkaan oma sosiaalityöntekijä, mutta Sinividan ohjaajat suosittelevat aina tuen tason muutoksista.”

Haastattelusta käy ilmi, että viranomaisyhteistyö esimerkiksi sosiaalitoimen puolelta jälkihuollon nuorten kohdalla on paljon tiiviimpää ja vahvempaa, kuin muualta tuettuun asumiseen muuttaneiden nuorten kohdalla. Lisäksi nuorille tarjottava taloudellinen tuki jälkihuollon nuorten kohdalla on helpommin saatavilla tiiviin yhteistyön ansiosta.

“Välillä tuntuu, että tuki sosiaalitoimen puolelta on liiankin tiivistä ja nuoren oma sosiaalityöntekijä saattaa hoitaa nuoren asioita liikaa nuoren puolesta, joka taas haittaa nuoren itsenäistymistä. Etenkin kun nuorella olisi mahdollisuus tuetun asumisen palveluiden avulla harjoitella itsenäistymistä.”

Haastattelusta ilmenee, että yhteistyö jälkihuollon ja sosiaalityöntekijän kanssa on sujuvaa, mutta ohjaajat painottavat edelleen, että yhteistyö voi myös toisinaan olla liiankin tiivistä. Ohjaajat kuitenkin ovat tyytyväisiä siihen, että yhteistyö nuoren sosiaalityöntekijän ja Sinividan ohjaajien sekä nuoren välillä on helppoa, esimerkiksi sosiaalityöntekijän tavoitettavuuden kannalta.

Kolme ohjaajaa mainitsee, että kehitysasiana voisi olla rajojen asettaminen viranomaisten ja ammattilaisten kesken, joka niin sanotusti selkeyttää mikä asia tai työtehtävä kuuluu millekin taholle, ettei päällekkäistä työtä synny tai jotain työtä jää tekemättä.

9 Tutkimuksen tulokset

Haastatteluaineistosta ilmenee, että monialainen yhteistyö on suuressa osassa tuetun asumisen työskentelyssä jälkihuollon nuorten kanssa. Aineistosta ilmenee, että monialainen yhteistyö, kuten sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö on tiiviimpää jälkihuollon nuorten kohdalla, kuin muualta tuettuun asumiseen muuttaneiden nuorten kohdalla. Etenkin jälkihuollon nuorille tarjottava taloudellinen tuki on helposti saatavilla tiiviin yhteistyön ansiosta. Haastatteluaineistosta kuitenkin nousee esille, että etenkin sosiaalitoimen puolelta tuki voi olla ajoittain liian tiivistä. Liian tiiviistä tuesta haastateltavat antoivat esimerkiksi sen, että nuoren oma sosiaalityöntekijä saattaa hoitaa nuoren asioita liikaa nuoren puolesta, jolloin puolesta hoitaminen voi haitata nuoren itsenäistymistä ja itsenäiseen elämään opettelemista. Haastateltavat olivat kuitenkin tyytyväisiä siihen, että verkostoyhteistyö nuoren sosiaalityöntekijän ja Sinividan ohjaajien välillä on helppoa, esimerkiksi siltä kannalta, että nuoren sosiaalityöntekijä on usein helposti tavoitettavissa. Kolme haastateltavaa nostaa esille yhteistyön kehitystehtävänä rajojen asettamisen ammattilaisten kesken, joka haastateltavien mielestä selkeyttäisi työtehtävien jaottelua siten, että olisi selkeämpää mikä tehtävä kuuluu millekin taholle. Taloudellisesta tuesta tukiasumiseen muuttavilla nuorilla vastaa jälkihuolto. Nuorilla on usein käytössä erilaisia Kansaneläkelaitoksen tarjoamia tukia, sekä lastensuojelun sijoituksen aikana kertymiä itsenäistymisvaroja.

Monialainen yhteistyö tukee nuoren itsenäistymistä ja tukee nuorta arjen- ja elämänhallinnassa. Kuten haastatteluaineistosta nousee esiin, on monialainen yhteistyö suuressa osassa tuettua asumispalvelua järjestäessä. Haastatteluaineistosta ilmenee, että monialainen yhteistyö on tiiviimpää jälkihuollon piirissä olevien nuorten kohdalla kuin muualta tuettuun muuttaneiden nuorten kohdalla ja haastateltavat kuvailivat, että yhteistyö saattaa olla liian tiivistäkin sosiaalitoimen puolelta. Haastateltavat kertoivat, että liian tiivis yhteistyö taas voi vaikuttaa negatiivisesti nuoren itsenäistymiseen, jos esimerkiksi nuoren asioita hoidetaan liikaa nuoren puolesta. Monialaisen yhteistyön tarkoitus on eritoten tukea itsenäistymistä eikä horjuttaa sitä tai vaikuttaa siihen negatiivisesti, joten tämä nousi esille aineistosta kehityskohtana. Monialaisen verkostotyön tarkoitus on itsenäistymisen tukemisen lisäksi ohjata nuorta hänelle oikeiden palveluiden piiriin tai tukitoimien käynnistämiseen. (Aaltonen 2011: 89, 93–94.). Haastattelutulosten perusteella voidaan päätellä, että nämä seikat täyttyvät.

Tuetun asumisen palvelut tarjoavat sosiaalisin menetelmin tukea itsenäistymisessä, asumisessa ja elämänhallinnassa. Tuetun asumisen perusajatuksena on, että jälkihuollosta itsenäistyvää nuori tarvitsee tukea asunnon tarjoamisessa, asumisen järjestelyssä arjen- ja elämänhallinnan sekä itsenäistymisen tukemisessa. Asumiseen liittyviä asioita ovat esimerkiksi ruoanlaitto, kodinhoito ja asumisen järjestyssääntöjen noudattaminen. (Laaksonen 2017: 32.) Haastatteluaineistosta käy ilmi, että myös haastateltavat Sinividan ohjaajat kokevat, että jälkihuollosta tuettuun asumiseen muuttavat nuoret tarvitsevat tukea itsenäistymiseen aivan perustasolta lähtien. Haastateltavat kuvaavat, että tuki perustasolta lähtien pitää sisällään paljon arjen- ja taloudenhallintaa. Haastateltavien kokemusten mukaan tuen tarve jälkihuollon nuorilla on vahvempaa, koska usein nämä nuoret aloittavat itsenäistymisen eri tasolta, kuin muualta muuttaneet nuoret.

Haastatteluaineistosta ilmenee, että haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että Sinividan nykyinen palvelujärjestelmä on riittävä ja tukee tarpeeksi jälkihuollon nuorten tarpeita. Haastateltavat perustelivat tuetun asumisen palvelujen riittävyyden sillä, että palvelujen sisältö on yksilöllisesti suunniteltu asiakkaan tarpeet huomioon ottaen, sekä palvelun sisältöä on mahdollista muokata koko tuen jatkumisen aikana.

10 Johtopäätökset

Haastatteluaineistosta syntyneen kokonaiskuvan mukaan, lastenkodin sijaishuollosta tuettuun asumiseen muuttaneet nuoret saavat heidän tarvitsemaansa tukea. Sinivida Oy:n työntekijöiden haastattelusta saaman kuvan mukaan, ammattilaisilla on tiedossa lastenkodeista muuttavien nuorten tarpeet, ja niitä osataan tuessa huomioida yksilöllisesti, mutta myös samalla aiempaa työhistoriaa hyödyntäen. Teoreettisen aineiston perusteella voidaan päätellä, että lastenkodista itsenäistyvät nuoret tarvitsevat enemmän tukea kuin muista kotioloista ensiasuntoon muuttavat nuoret. Myös Sinividan sosiaaliohjaajien omien kokemusten mukaan nämä nuoret tarvitsivat enemmän tukea perustasolta lähtien, kuin muualta muuttavat nuoret. Haastatteluaineistosta kävi ilmi, että sijaishuollosta tuettuun asumiseen muuttavien nuorten itsenäistyminen sosiaaliohjaajien kokemusten perusteella alkaa eri tasolta kuin muualta tuettuun asumiseen muuttavien nuorten.

Olimme jakaneet tutkimiemme aineistojen pohjalta itsenäistyvien nuorten haasteet elämänhallinnallisiin sekä taloudellisiin haasteisiin. Haastattelusta kävi ilmi, että taloudelli-

set sekä arjenhallinnalliset haasteet, tuntuvat olevan keskeisimmät haasteet lastenko- deista tuettuun asumiseen itsenäistyneillä nuorilla, joiden parissa Sinividan ammattilai- set työskentelevät. Kuitenkin haastattelusta ilmeni, että taloudellinen tuki jälkihuollon piiriin kuuluvilla nuorilla on usein helpommin saatavilla, sillä sijaishuollon aikana nuorille kertyy itsenäistymisvaroja sekä heillä on oikeus esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen pe- rustoimeentulotukeen, jota muualta muuttavilla nuorilla ei automaattisesti ole.

Yllättävä näkökulma oli haastattelussa ilmi tullut seikka, jossa koettiin, että toisinaan liian aktiivinen moniammatillinen yhteistyö voi olla myös haitallista nuorelle ja ammatti- laisten ajankäytölle. Nuoret tarvitsevat tuen lisäksi tilaa ja vastuuta selvitä aikuisuuden haasteista ja ongelmista, jonka takia liiallinen tuki voi pahimmillaan häiritä itsenäistymi- sen kehittymistä. Mikäli moniammatillinen yhteistyö on aktiivista ja laajaa, on myös tär- keää, että kaikilla osapuolilla on selkeä työnjako, ettei kaksinkertaista työtä tule tehtyä tai joitakin asioita jää hoitamatta.

11 Pohdinta

Opinnäytetyömme aihe valikoitui molempien opinnäytetyön tekijöiden mielenkiinnon ja työkokemuksen perusteella. Toisella on kokemusta työskentelystä lastensuojelussa ja toisella tuetuissa asumispalveluissa työskentelystä. Aihealue oli näin ollen alusta asti selkeä. Halusimme opinnäytetyön aiheen liittyvän lastensuojeluun sekä tuetun asumi- sen palveluihin. Tarkemmin aihe valikoitui lastensuojelun piiristä itsenäistyvien nuorten saamiin palveluihin ja niiden riittävyteen, sillä saimme työelämäkumppaniksi Sinivida Oy:n, jossa opinnäytetyön toinen tekijä työskentelee. Sinivida Oy:n tarjoamiin tuki- asumispalveluihin ohjautuu jälkihuollon piiristä muuttavia nuoria, joten oli luontevaa läh- teä tutkimaan heidän saamaansa tukea ja sen riittävyttä.

Ensiajatuksena oli tutkia mitä tukea nuoret saavat sekä nuorten että Sinividan ohjaajien näkökulmasta. Rajasimme kuitenkin aihetta niin, että haastattelimme vain Sinividan oh- jaajia, sillä tutkimus alkuperäisellä idealla olisi ollut liian laaja tämän opinnäytetyön kan- nalta.

Aloitimme opinnäytetyön prosessin opinnäytetyön suunnitelmalla. Etenimme opinnäyte- työn kirjoittamisessa suunnitelman mukaisesti ja suunnitelman avulla oli helpompi mää- ritellä työnjaot tekijöiden kesken. Työnjako oli jo alusta asti selkeä, sillä toisella on ko- kemusta lastensuojelusta ja toisella tuetusta asumisesta. Työnjako tehtiin siis koke-

muksen perusteella. Koska tekijöitä oli kaksi, piti yhteydenpitoa suunnitella ja se kirjattiin opinnäytetyön suunnitelmaan. Valitsimme työkaluksi kirjoittamiseen Microsoft Teamsin, sillä se sisältää kaikki tarvittavat toiminnot työskentelyyn. Pidimme yhteyttä viesteillä, Teams-kokouksilla sekä lisäksi tapasimme prosessin aikana muutaman kerran. Opinnäytetyömme eteni alkuperäisen aikataulusuunnitelman mukaisesti.

Opinnäytetyötämme aloittaessa ajattelimme, että lastenkodista itsenäistyvät nuoret saattavat tarvita enemmän tukea itsenäistyttyään, kun normaaleista kotioloista muuttavat. Tutkimustiedon ja opinnäytetyön haastattelusta saamamme aineiston mukaan ensiajatuksemme osuivat oikeaan. Saimme opinnäytetyöprosessin aikana itsellemme uutta tietoa opinnäytetyössä käsittelemistämme aihealueista, ja etenkin keräämämme tutkimustieto syventää jo aiemmin oppimaamme ja kehittää näin ollen myös ammatillisuuttamme.

Työelämäkumppani Sinivida Oy:n kanssa työskentely oli sujuvaa. Yhteistyön sujuvuutta toki edesauttoi se, että toinen opinnäytetyön tekijä on kyseisessä yrityksessä töissä. Sinivida Oy:n ohjaajat olivat alusta asti kiinnostuneita opinnäytetyömme aiheesta, joten tästäkin seikasta johtuen yhteistyö toimi vaivatta. Opinnäytetyön haastatteluaineisto vastasi alkuperäisiä odotuksiamme ja uskomme, että aineistosta on hyötyä myös sosiaalialan palveluntuottajille.

Opinnäytetyön tavoite oli selvittää tarvitsevatko lastensuojelun piiristä tuettuun asumiseen muuttavat nuoret erityisempää tukea kuin tavanomaisista kotioloista tuettuun asumiseen muuttavat nuoret. Haastatteluaineiston perusteella voimme päätellä, että tavoite saavutettiin ja vastaukset myötäilivät alkuperäisiä ajatuksiamme siitä, että lastensuojelutaustan omaavilla nuorilla on enemmän tuen tarpeita kuin tavanomaisista kotioloista itsenäistyvillä nuorilla.

Lähteet

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti 2007. Lapsesta aikuiseksi. Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aaltonen, Kimmo 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Tallinna: Tietosana.

Ahonen-Walker, Mari, Puustinen-Korhonen, Aila, Salenius, Maria, Vogt, Ellen 2022. Lausunto tarkastusvaliokunnalle. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus. Verkkodokumentti. <<https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2022/o-412020-vp-nuorten-syrjaytymisen-ehkaysyn-palvelujarjestelman-toimivuus-ja>>. luettu 20.4.2022.

Aittokallio, Marjo 2014. Lastenkotiarjen kokemusten merkitykset aikuisuuden toiminnoissa ja sosiaalisissa suhteissa. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto. <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/96418/GRADU-1418290208.pdf?se->>

Arene ry 2022. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Verkkodokumentti. <<https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINNÄYTETÖIDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>> luettu 15.4.2022.

Braun, Virginia, Clarke, Victoria 2012. Thematic Analysis. APA handbook of research methods in psychology. Vol 2: Research designs. Quantitative, neuropsychological and biological. Washington DC: American Psychological Association. Verkkodokumentti. <https://www.researchgate.net/publication/269930410_Thematic_analysis>

Eurostat 2021. Estimated average age of young people leaving the parental household by sex. Verkkodokumentti. <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_demo_030&lang=en> luettu 31.01.2022.

Gothoni, Raili, Hyväri, Susanna, Kolkka, Marjo, Vuokila-Oikkonen, Päivi 2016. Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena. Diakonia ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117560/Työelämä_7_9789524932752.pdf?sequence=6&isAllowed=y>

Harkko, Jaakko, Lehikoinen, Tuula, Lehto, Sarita, Ala-Kauhaluoma, Mika 2016. Onko osa nuorista vaarassa syrjäytyä pysyvästi? Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Verkkodokumentti. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/170035/Tutkimuksia144.pdf>> luettu 26.01.2022.

Helsingin kaupunki 2019. Millaista elämä on Naulakalliossa? Verkkodokumentti. <<https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/lastensuojelu/lastenkodit-perhehoito/lastenkodit/naulakallio/elama-naulakalliossa>> luettu 27.03.2022.

Helsingin kaupunki 2019. Osallisuus. Verkkodokumentti. <<https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/lastensuojelu/lastenkodit-perhehoito/lastenkodit/teinila/osallisuus>> luettu 26.03.2022.

Helsingin kaupunki 2022. Assisted, guided and supported housing for the intellectually disabled. Verkossa: <<https://www.hel.fi/helsinki/en/administration/administration/services/service-description?id=2888>> luettu 20.4.2022.

Helsingin kaupunki 2022. Lasten vastaanottotoiminnan sijoitusprosessi. verkkodokumentti. <<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=4141>> luettu 1.2.2022.

Helsingin yliopisto 2019. Sijoitetut lapset tarvitsevat pitkäaikaista tukea koulutukseen ja työelämään – uusi tutkimus tunnistaa erilaiset urapolut. Verkkodokumentti <<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/hyva-yhteiskunta/sijoitetut-lapset-tarvitsevat-pitkaaikaista-tukea-koulutukseen-ja-tyoelamaan-uusi-tutkimus-tunnistaa-erilaiset-urapolut>> luettu 13.01.2022.

Helsingin kaupunki 2022. Omaohjaajatyöskentely Malmin lastenkodissa. <<https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/lastensuojelu/lastenkodit-perhehoito/lastenkodit/malmi/omahoitaja>> luettu 5.3.2022.

Hippeläinen. T. 2015. Nuorten arvioita tuetusta asumisesta. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Saatavana osoitteesta: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/95965/Hippelainen_Tiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Holopainen, Jutta 2019. ”Se mikä ei tapa, vahvistaa”. Kandidaatin tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto. <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/118897/Holopainen-Jutta.pdf?sequence=3>>

Honkinen, Päivi-leena 2014. Lapsuusiän käytöshäiriöt ennustavat elämänhallinnan ongelmia nuoruudessa. verkkodokumentti. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo98510>> luettu 6.3.2022.

Juhila, Kirsi 2022. Teemoittelu. Verkkodokumentti. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>> luettu 8.4.2022.

Kuusikko-työryhmä 2021. Lastensuojelun palvelut ja kustannukset vuonna 2020. Julkaisusarja. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/21_06_02_Kuusikko_Lastensuojelu_2020.pdf> luettu 12.01.2022.

Laaksonen, Sari 2017. Jälkihuolto-opas. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.

Lastensuojelu.info 2022. Sijaishuolto. Verkkodokumentti. <<https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/sijaishuolto/>> luettu 1.4.2022.

Lastensuojelulaki 1302/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014.

Lastensuojelulaki 2019/1489. Annettu Helsingissä 30.12.2019.

Lastensuojelulaki 417/2007. Annettu Helsingissä 13.04.2007.

Lindberg, Essi, Hölttä, Henri, Näsman, Kaisa, Autio, Saara, Oinonen, Minttu 2017. Pieni opas talouden käsittelyyn. Verkkodokumentti. https://muntalous.fi/wp-content/uploads/2017/09/puhurahasta_opas_210x210_010_interaktiivinen.pdf luettu 13.4.2022.

Malm, Karla 2022. Itsenäistyvä nuori, vahvistuva toimija. Punainen Risti: Nuorisotutkimusverkosto. < https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/itsenaisyva_nuori_vahvistuva_toimija_web.pdf>. luettu 4.2.2022.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2022. 12–15-vuotiaan persoonallinen kehitys. Verkkodokumentti. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>> luettu 2.5.2022.

Medivida Hoiva Oy 2022. Kriisi- ja tukiasuminen. Verkkodokumentti. < <https://www.medividahoiva.fi/yksikot/sinivida.html>> luettu 14.1.2022.

Nivala, Elina & Ryyänen Sanna 2019. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudeamus Oy.

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016.

Pekkarinen, Elina 2016. Arjen- ja elämänhallinnan ongelmat lapsuudenperheessä – lastensuojelun näkökulma. Grano Multiprint Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2017. Sosiaalihuoltolain soveltamisopas. Verkkodokumentti. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80391/05_17_Sosiaalihuoltolain%20soveltamisopas.pdf> luettu 6.4.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2022. Lastensuojelu. Verkkodokumentti. <<https://stm.fi/lastensuojelu>> luettu 30.4.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2022. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Verkkodokumentti. <<https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>> luettu 15.04.2022.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014.

Suomen Mielenterveys ry 2022. Mielenterveys lapsuudessa ja nuoruudessa. Verkkodokumentti. <<https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/hyvinvointi-ja-mielenterveys-elaman-eri-vaiheissa/hyvinvointi-ja-mielenterveys-lapsuudessa/>> luettu 6.3.2022.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019. Nuoret. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>> luettu 7.3.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Huostaanotto. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto>> luettu: 13.01.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Hyvinvointi. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>> luettu 20.1.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Jälkihuolto. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>> luettu 5.3.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Lastenkoti. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti>> luettu: 5.3.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Nuorten syrjäytyminen. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy> luettu 26.01.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Sijaishuoltopaikan valinta. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuoltopaikan-valinta>> luettu 1.4.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Vastaanottokoti. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/vastaanottokoti> luettu 17.4.2022.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Verkkodokumentti. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf> luettu 15.4.2022.

Vuori, Jaana 2022. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Verkkodokumentti. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>> luettu 14.4.2022.

Haastattelukysymykset (Liite 1)

Tässä kappaleessa on haastattelukysymykset, jotka esitettiin Sinivida Oy:n ohjaajille, opinnäytetyötä varten.

1. Mitä palveluita Sinivida tarjoaa lastenkodista tuettuun asumiseen siirtyville nuorille? Mitä nämä palvelut pitävät sisällään?
2. Onko tämänhetkisissä nuorten tukiasumisen palveluissa riittävästi otettu huomioon nuorten yksilöllisiä palveluntarpeita? Miten yksilöllinen tuki lastenkodista muuttaneelle nuorelle määritellään ja kuka sen määrittelee?
3. Mitä ovat yleisimmät haasteet/tuen tarpeet tuettuun asumiseen itsenäistyneillä nuorilla? Eroaako lastenkodista tuettuun asumiseen itsenäistyvien nuorten tuki jollain tavalla merkittävästi, muihin tuettuun asumiseen muuttaneisiin nuoriin verrattuna?
4. Minkälaista yhteistyötä lastenkodin kanssa on, kun nuori itsenäistyy tuettuun asumiseen lastenkodista? Entä jälkihuollon ja sosiaalityöntekijän kanssa? Olisiko tässä kehitettävää?
5. Palveleeko nykyinen järjestelmä mielestänne riittävästi lastenkodista tuettuun asumiseen itsenäistyvien nuorten tarpeita? Mitä tulisi muuttaa.

Tutkimuslupa (Liite 2)

TUTKIMUSLUPA

Opinnäytetyön tekijät: Ida Hara ja Aarni Somerharju

Opinnäytetyön ohjaajat oppilaitoksessa: Ulla Saukkonen ja Saila Nevanen

Opinnäytetyön aihe: Lastenkodeista tuettuun asumiseen itsenäistyvien nuorten tuki

Työelämäkumppani ja yhteystiedot: Sinivida Oy

Opinnäytetyön tutkimus on tarkoitus suorittaa tutkimuskysymysten avulla ryhmähaastatteluna. Haastattelu nauhoitetaan ja sitä ei käytetä muuhun kuin opinnäytetyöhön. Aineisto hävitetään sen jälkeen kun sitä on käytetty opinnäytetyöhön. Lisäksi haastattelussa tehdään muistiinpanoja. Haastattelun aineisto luetutetaan haastateltavilla ennen opinnäytetyön julkaisua.

TUTKIMUSKYSYMYKSET:

1. Mitä palveluita Sinivida tarjoaa lastenkodeista tuettuun asumiseen siirtyville nuorille? Mitä nämä palvelut pitävät sisällään?
2. Onko tämänhetkisissä nuorten tukiasumisen palveluissa riittävästi otettu huomioon nuorten yksilöllisiä palveluntarpeita? Miten yksilöllinen tuki lastenkodista muuttaneelle nuorelle määritellään ja kuka sen määrittelee?
3. Mitä ovat yleisimmät haasteet/tuen tarpeet tuettuun asumiseen itsenäistyneillä nuorilla? Eroaako lastenkodista tuettuun asumiseen itsenäistyvien nuorten tuki jollain tavalla merkittävästi, muihin tuettuun asumiseen muuttaneisiin nuoriin verrattuna?

4. Minkälaista yhteistyö lastenkodin kanssa on, kun nuori itsenäistyy tuettuun asumiseen lastenkodista? Entä jälkihuollon ja sosiaalityöntekijän kanssa? Olisiko tässä kehitettävää?

5. Palveleeko nykyinen järjestelmä mielestänne riittävästi lastenkodista tuettuun asumiseen itsenäistyvien nuorten tarpeita? Mitä tulisi muuttaa?

Opinnäytetyön tekijöiden sitoumus ja allekirjoitukset:

Ida Hara

Aarni Somerharju

Allekirjoituksellaan opinnäytetyön tekijät sitoutuvat noudattamaan ehdotonta salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta.

Opinnäytetyön työelämäkumppanin sitoumus ja allekirjoitus:

Sinivida Oy